

Kunst- en Ontwikkelingsgerichte Leerthuis

De Toverberg

pedagogisch project

Inhoudstafel

Welkom	blz 3
1. Pedagogisch –didactische visie en werkvormen	blz 4
1.1 Ontwikkelingsgericht onderwijs	blz 4
1.2 werken met leefgroepen / niveaugroepen	blz 6
1.3 Zelfstandig werk	blz 7
1.4 Coöperatief leren	blz 8
1.5 Projectwerking	blz 10
1.6 Gespreksrondes	blz 12
2. Culturele opvoeding en creatieve ontplooiing	blz 13
2.1 De verschillende aspecten van het domein Beeld	blz 14
3. Een diepmenselijke sociale en maatschappelijke opvoeding	blz 18
3.1 Bouwen aan een kindvriendelijke, stevige persoonlijkheidsontwikkeling	blz 18
3.2 Samen leven	blz 18
3.3 Leerlingenraad	blz 21
4. Evaluaties en rapporten	blz 22
5. Zorg	blz 22
6. Digitaal schoolbord	blz 24
7. Toonmomenten	blz 24
8. Leespaleis	blz 25
9. Groene en avontuurlijke speelruimte	blz 25
10. Ter afsluiting	blz 25

Welkom in De Toverberg ... **een boeiende en Ontwikkelingsgerichte Leerthuis**

De Toverberg opteert voor de naam Kunst- en Ontwikkelingsgerichte Leerthuis. Met deze nieuwe naam gaan we samen op zoek naar een hedendaagse invulling van het woord "school." Een warme thuis, waar kinderen plezier beleven in het leren, zich creatief kunnen ontplooiën, zich kunnen ontwikkelen op hun tempo en zich gelukkig voelen. In De Toverberg gaan we uit van de aanleg en de vele talenten die elk kind rijk is.

In onze Kunst- en Ontwikkelingsgerichte Leerthuis kiezen we voor ontwikkelingsgericht onderwijs. Voor Nederlands en wiskunde werken we dus met elk kind op zijn niveau en laten het op zijn tempo de gevraagde competenties verwerven. Dit geldt zowel voor kinderen die meer tijd nodig hebben, als voor zij die sneller doelen bereiken.

In De Toverberg is er grote aandacht voor kunst en cultuur (muzische vorming) en beeldende kunsten in het bijzonder. Maar ook de andere muzische leerdomeinen zoals muziek, drama, bewegen (dans), woord en media krijgen voldoende plaats in onze school.

Voor wereldoriëntatie opteren we voor projectwerking. De kinderen krijgen inspraak bij de keuze en de uitwerking van de projecten. Dit werkt zeer stimulerend voor hun motivatie en betrokkenheid.

In onze Leerthuis willen we graag dat de ouders zinvol kunnen participeren. We willen hen ook uitnodigen om mee te werken en ideeën en activiteiten bij te dragen, die een meerwaarde kunnen zijn voor ons project.

In De Toverberg volgen we de leerplannen van OVSG en bereiken de kinderen de eindtermen zoals die opgelegd zijn door het Ministerie van Onderwijs.

Het schoolteam

1. PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE VISIE EN WERKVORMEN

1.1 Ontwikkelingsgericht onderwijs

“Elke kind zet elke dag een stap vooruit, maar het is niet voor alle kinderen dezelfde stap.”

Wij beseffen dat kinderen verschillende talenten, verschillende mogelijkheden en verschillende tempo's hebben. Het is onze taak om elk kind alle competenties en kennis te leren die het aankan. Wij benaderen de kinderen dus vooral vanuit hun mogelijkheden en talenten, niet vanuit hun beperkingen.

We opteren in onze Leerthuis voor “ontwikkelingsgericht” leren. Elk kind werkt in onze school op het gepaste niveau. We geloven er sterk in dat “werken binnen de naaste ontwikkelingszone” (Lev Vigotski) de kinderen meer zelfvertrouwen geeft en zorgt voor motivatie en een positief zelfbeeld. Een kind kan pas de volgende stap in zijn leerproces zetten, als het de voorgaande kennis en vaardigheden volledig beheerst. Maar het moet ook voldoende uitgedaagd en geprikkeld worden om zin te hebben om zijn leerproces verder te zetten. Een dergelijke manier van werken bouwt aan het zelfvertrouwen en het geloof in eigen kunnen. Kinderen worden voortdurend aangemoedigd om verder te gaan in hun leerproces. Eenmaal overtuigd van het talent en de mogelijkheden van een kind, gaan we ervan uit dat we dit ten volle moeten ontwikkelen. Doordat kinderen vooral succeservaringen opdoen, stimuleert dit heel sterk de motivatie en voorkomt het frustratie, teleurstelling en faalangst. Het geeft het kind kracht om zich verder te ontwikkelen, soms zelfs verder dan we in eerste instantie zouden verwachten.

We werken op deze manier met z'n allen aan het verwerven van de gevraagde kennis en vaardigheden op het einde van het zesde leerjaar. We behouden daarvoor als richtsnoer de eindtermen en de OVSG-leerplannen.

Meerwaarde voor de kinderen

- De kinderen ontwikkelen volgens hun mogelijkheden, aanleg, tempo. Ze werken dus altijd binnen hun naaste ontwikkelingszone. Hun welbevinden en betrokkenheid zijn groter.
- De kinderen hebben positieve leerervaringen en zijn sterk gemotiveerd. Ze komen niet onder onnodige druk en stress te staan.
- De kinderen verwerven een realistisch zelfbeeld. Kinderen leren beseffen en aanvaarden dat er zaken zijn die ze heel goed kunnen en andere minder.

- Vlugge kinderen kunnen sneller vooruit. Anderen krijgen de nodige tijd en ondersteuning. Deze manier van werken is “zorg op zich”.
- De kinderen voelen dat de leerkrachten in hen geloven. Dit stimuleert hun innerlijke motivatie en zelfdiscipline.
- Kinderen leren zichzelf en de anderen aanmoedigen. Zo ontwikkelen ze doorzettingsvermogen.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De leerkracht kent zijn leerlingen heel goed. Hij staat met het kind stil bij wat het al kan en wijst het kind op zijn talenten en vaardigheden.
- De leerkracht vraagt de aandacht van de groep voor die talenten en vaardigheden. Hij maakt ze duidelijk door ze zelf te appreciëren.
- De leerkracht weet het kind sterk uit te dagen om het van ontwikkelingszone naar ontwikkelingszone te brengen.
- De leerkracht gelooft in de talenten en mogelijkheden van de kinderen (self-fulfilling prophecy). De leerkracht moedigt voortdurend aan, spreekt zijn bewondering uit voor wat het kind binnen zijn mogelijkheden heeft gerealiseerd.
- De leerkracht kent ten gronde de leerdoelen voor zijn groep.
- De leerkracht weet dat hij zelf de eerste lijns-zorg kan bieden met hulp van de ondersteunende leerkracht (SES).
- De leerkracht beseft dat wiskunde, taal, muzische vorming, wereldoriëntatie, lichamelijke opvoeding, sociale opvoeding ... allemaal belangrijk zijn in de ontwikkeling van een mens.

Tips voor de ouders

- Weet dat uw kind op deze manier maximaal leert volgens zijn capaciteiten.
- Geloof in je kind en moedig het aan. Vergelijk je kind niet met anderen maar geloof in de verschillende vormen van intelligentie.

1.2 Werken met trapklassen en niveaugroepen

Iedereen weet uit ervaring dat kinderen veel van elkaar kunnen leren en samen nieuwe dingen ontdekken. In De Toverberg leren kinderen op constructieve wijze samenwerken in grote en in kleine groepjes.

De klassen bestaan uit kinderen van een zelfde leeftijdsgroep die samen zitten. In onze school noemen we dit “trapklassen”, naar analogie met de treden van een trap. Binnen deze klasgroep is er een spreiding in niveaus qua leerervaring en ontwikkeling. In een klasgroep zijn er dus verschillende leergroepjes op niveau voor Nederlands en wiskunde. Kinderen krijgen de

kans om de leerstof van de verschillende vakken op hun eigen tempo en niveau te doorlopen. Ze krijgen ook zicht op het vervolg van hun leertraject. Daardoor worden kinderen op natuurlijke wijze aangemoedigd en uitgedaagd om verder te leren. Met deze werking kunnen we soepel inspelen op versnellingen in het leertraject van een kind. Andere kinderen krijgen dan weer wat meer tijd om alle stappen van het leerproces in een klas te doorlopen. Om dit werken in leergroepen op niveau te realiseren, krijgen de klasleerkrachten hulp en ondersteuning van de SES-leerkrachten (SES= sociaal economische situatie). In sommige klassen zit er slechts 1 leeftijd/niveau van kinderen, omdat die bewuste leeftijd een meer intensieve aandacht vraagt. Dit is het geval voor onze peuterklas (instapklasje) en voor de starters van het 1^e leerjaar.

Groepering en organisatie

Instructiegroepen (kunnen ook klasgroep-doorbrekend zijn):
Binnen de trapklas werken we met instructiegroepen. Een instructiegroep wordt samengesteld naar niveau. In een instructiegroep kunnen we de specifieke leerstof of begeleiding op niveau geven aan een bepaalde leergroep.

Tafelgroepen

In de trapklassen van het lager onderwijs kiezen we voor vaste plaatsen in tafelgroepen. Een tafelgroep is samengesteld uit kinderen van verschillende leeftijden en niveaus. Jongens en meisjes worden ook zo evenwichtig mogelijk verdeeld over de verschillende tafelgroepen. Het zelfstandig werk (inoefening van de leerstof en de competenties) gebeurt in die tafelgroepen. Kinderen kunnen voor hulp bij het zelfstandig werk zowel beroep doen op de tafelgenoten als op de leerkracht.

Keuzegroepen

Kinderen kunnen op grond van interesse in keuzegroepen komen. In de jongste klassen (kleuter) wordt heel veel met deze groepsvorm gewerkt. In de oudere trapklassen (lager) vinden we dit terug voor de muzische vakken en wereldoriëntatie (projectwerking).

Overgang naar een volgend leerjaar

Wanneer een kind de leerstof van een bepaald leerjaar heeft afgewerkt voor Nederlands of wiskunde, dan start hij/zij onmiddellijk met de leerstof van het volgende leerjaar. Dit kan op elk moment tijdens het schooljaar. Na de

zomervakantie werken de kinderen gewoon verder vanaf waar ze gestopt zijn eind juni. Op deze manier wordt er geen tijd verloren en wordt het klassieke zittenblijven (met veel onnodige herhaling) vermeden.

Overstap naar volgende klas/leefgroep

Om de overgang naar een volgende klasgroep minder bruusk te maken, organiseren we integratie-activiteiten.

Om de overstap tussen de derde kleuterklas en het 1^e leerjaar soepel te laten verlopen, doen de leerkrachten een aantal gezamenlijke activiteiten (o.a. ateliers) tijdens het schooljaar, zodat de kleuters al kunnen kennismaken met het eerste leerjaar.

Voor alle andere groepen wordt er ook een aantal klasdoorbrekende ateliers en een doorschuifdag voorzien.

Bij de overstap naar het secundair zijn er, naast talent-momenten voor leerlingen en ouders, bezoeken aan secundaire scholen en aan het beroepenhuis gepland. De school organiseert ook zelf een onderwijsbeurs voor ouders en leerlingen.

1.3 Zelfstandig werken

Gedifferentieerd werken impliceert dat de leerlingen op regelmatige tijdstippen zelfstandig zullen werken. We zien zelfstandig werken als een grote meerwaarde voor ieder kind. Zelfstandig werk wordt van in de kleuterklas gestimuleerd.

Het planmatig leren werken, zelfstandig bepalen welke taak men op welk tijdstip zal afwerken en deze timing ook zelf bewaken, vinden we een grote rijkdom. Het leert kinderen om door te zetten en zich aan een engagement te houden. Zelfstandig werk bevordert attitudes en vaardigheden die in hun ganse leven een meerwaarde zullen zijn.

De oefeningen in het pakket zelfstandig werk zijn afwisselend en sluiten steeds aan op een gegeven instructie (instructiegroep) . Wanneer de kinderen in hun tafelgroep gaan zitten, weten zij duidelijk wat er van hen verwacht wordt. Binnen het zelfstandig werken leren de kinderen ook omgaan met zelfcorrectie en zelfevaluatie.

We zijn ervan overtuigd dat kinderen op deze manier hun eigen competenties beter kunnen inschatten en een helder beeld krijgen van hun eigen kennen en kunnen. Dit vindt zijn plaats binnen de leergebiedoverschrijdende eindtermen "leren leren".

Er wordt binnen onze Leerthuis gewaakt over de verticale doorstroming. Er wordt gewerkt aan een doorlopende lijn met eensgezinde afspraken die in de verschillende leeftijdsgroepen terugkomen.

1.4 Coöperatief leren

In onze Leerthuis vinden wij het belangrijk dat kinderen elkaar kunnen helpen en kunnen vertellen hoe ze een taak hebben gemaakt of een probleem hebben opgelost. Om iets uit te leggen aan een ander, moet je het eerst zelf heel grondig begrijpen. Door er over na te denken, prent je de kennis ook veel dieper in. Zo is er leerwinst voor beide partijen. We gaan er dus van uit dat niet alleen de leerkracht het kennen en kunnen overbrengt.

Het aan elkaar doorgeven van kennis, vaardigheden en attitudes zal gestimuleerd worden door aangepaste werkvormen zoals partnerwerk, groepswerk, peertutoring. De kinderen krijgen heel vaak de kans om samen te werken. Kinderen worden binnen coöperatief werken uitgedaagd om met hun vaardigheden aan de slag te gaan. De groep krijgt uitdagingen waarbij elk lid actief betrokken is en met zijn aanleg participeert. Elk kind voelt zich in zijn talent gewaardeerd en ontdekt wat dat talent betekent voor hemzelf, maar ook voor de anderen.

In De Toverberg ontdekken kinderen de “diversiteit aan talenten” door ze werkelijk te ervaren. Op die manier geniet men van zijn eigen talenten en van de talenten en de competenties van de anderen. We beseffen dat dit coöperatieve werken een verdiepende sociale vorming in zich draagt.

Wij verwachten dat de opvoeders en leerkrachten binnen onze Leerthuis ook tegenover elkaar deze houding aannemen. Op die manier willen we werken in een positieve opwaartse spiraal die ons stimuleert en competent en gelukkig maakt.

Meerwaarde voor de kinderen

- Het coöperatieve leren wordt gestimuleerd.
- De kinderen krijgen meer kansen om te leren “van” en te leren “aan” elkaar.
- De kinderen leren hun werk organiseren en plannen en aan time-management doen.

- De kinderen maken heel betrokken deel uit van de groep. De kinderen zien de noden van de anderen en houden er rekening mee.
- De kinderen ervaren dat hun talenten en vaardigheden een meerwaarde zijn voor anderen. Dit draagt bij tot een positief zelfbeeld.
- De kinderen ervaren de meerwaarde van de talenten en vaardigheden van anderen voor zichzelf en voor de groep.
- “Sociaal zijn” is voor de kinderen een natuurlijk gegeven in hun leerproces.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De groeiperingsvormen geven veel kansen tot ontwikkelingsgericht werken en veel differentiatie.
- Tijdens de momenten van zelfstandig werk heeft de leerkracht voldoende tijd om instructie te geven aan andere niveaugroepen.
- De leerkracht kent succeservaringen met al zijn leerlingen.
- Alle kinderen in de leefgroep versterken de leerkracht binnen de eerstelijnszorg.
- Door de werk- en groeiperingsvorm wordt er dagelijks gewerkt aan leergebiedoverschrijdende eindtermen en “leren leren”.
- De leerkracht ervaart de meerwaarde van coöperatief werken naar welbevinden en betrokkenheid van zijn leerlingen.

Tips voor de ouders

- Gun uw kind de tijd om door te groeien van de ene leefgroep naar de andere. Uw kind zal alle nodige kennis en vaardigheden verwerven.
- Laat uw kind echt zelfstandig werken (huiswerk) en breng de leerkracht op de hoogte van wat nog niet goed loopt. Indien nodig, vraag uitleg of ga na welke instructie/opdracht het kind kreeg.
- Zie uw kind als schakel in de groepsketting. Geloof in de meerwaarde van je kind voor de anderen en in de meerwaarde van elk lid van de groep voor jouw kind.

1.5 Projectwerking

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en leergierig. We geloven sterk in het gegeven dat “het onderwerp zelf” motiveert en daarom willen we kinderen de kans geven mee te denken in het bepalen van de onderwerpen en de inhoud van de projecten. Meestal wordt het onderwerp van een project dus door de leerlingen gekozen. Daarnaast worden er echter soms ook

projecten/leerinhouden uitgewerkt die nodig zijn om alle leerplandoelen te bereiken.

In projecten kunnen er verschillende leergebieden aan bod komen. Toch beperken we ons in De Toverberg hoofdzakelijk tot wereldoriëntatie en muzische vorming binnen onze projecten.

Via de wereldoriëntatieprojecten komen verschillende aspecten van aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, fysica, technologie,... aan bod. Dankzij de projectwerking kunnen kinderen, naast het verwerven van feitenkennis, zelf experimenteren, zelf onderzoeken en conclusies trekken, details en hoofdzaken leren onderscheiden, leren van/aan en met elkaar, informatie verwoorden en uitwisselen, oplossingsmethoden en ervaringen delen, ... We leren kinderen hoe ze als een ruimdenkende wetenschapper naar de wereld kunnen kijken. Waar de leerkracht het nodig acht kan hij bijkomende instructie geven om essentiële vaardigheden of kenniselementen toe te voegen. We beseffen goed dat er naast de projectwerking ook nog cursorische momenten zullen blijven bestaan, vooral bij de oudste leefgroepen.

We zijn van mening dat de kinderen best zo veel mogelijk de werkelijkheid in de wereld om zich heen zelf ervaren. Daarom worden er heel regelmatig leeruitstappen gedaan.

Bij de uitwerking van onze projecten houden we altijd de leerplandoelen van OVSG voor ogen.

Het is belangrijk dat de ouders van een klasproject op de hoogte zijn. Ook de andere leerkrachten moeten de inhoud van de projecten kennen. Deze laatste kunnen dan hun activiteiten bij de projecten laten aansluiten. Projecten kunnen resulteren in een toonmoment voor de klas of de school.

Voor elke vakantie organiseren we een toonmoment waarop de kinderen kunnen laten zien waar ze in hun trapklas rond gewerkt hebben.

Meerwaarde voor de kinderen

- Kinderen mogen zelf projecten aanbrengen en aldus vanuit hun diepste interesse tot leren komen. Dit versterkt hun motivatie.
- Kinderen leren multi-zintuiglijk door de werkelijkheid zelf te ervaren.

- Kinderen gaan diep in op de inhoud van een project. De kinderen gaan op zoek naar de oorzaak, het doel, de oorsprong, de evolutie, ... van de dingen om hen heen.
- Kinderen mogen wat ze in het project hebben geleerd, communiceren aan derden.
- De kinderen leren het verschil tussen subjectieve meningen en objectieve feiten en gegevens.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De leerkracht gaat samen met de kinderen op zoek naar boeiende projecten en leert de kinderen hoe je tot een beslissende keuze komt.
- De leerlingen leren samen beslissen en leren aanvaarden dat hun voorkeur niet altijd gekozen wordt door de groep. Leren om op democratische wijze te participeren (sociale vaardigheid) is een meerwaarde.
- Boeiende ideeën die niet gekozen worden, komen in “de ijskast” en kunnen later uitgewerkt worden.
- De leerkracht krijgt de ruimte en mogelijkheden om de kinderen ook buiten de klas boeiende leerervaring te laten opdoen (werkelijkheid multi-zintuiglijk ervaren).
- De leerkracht kiest zeer doordacht welke leergebieden en leerplandoelen er binnen het project kunnen aan bod komen.
- Het team zorgt, door interne communicatie, voor verticale samenhang en logische opbouw.

Tips voor de ouders

- Toon interesse voor het project waarmee uw kind aan de slag is.
- Participeer, indien mogelijk, aan het project.

1.6 Gespreksrondes

Het vermogen om goed te communiceren is essentieel om in de huidige en toekomstige samenleving te kunnen leven en werken. Het is leerzaam om op de basisschool al aandacht te besteden aan vaardigheden die hierbij een rol spelen. Kinderen leren van het goede voorbeeld van belangrijke mensen in hun omgeving zoals hun ouders en de juf of meester.

Praten met kinderen, echt praten over belangrijke en minder belangrijke zaken, kan een bron van vreugde en inspiratie zijn. Een kind beschikt over een wereld van gedachten en gevoelens die de moeite waard is om ontdekt te worden. Het is belangrijk dat kinderen leren om hun mening naar voor te brengen en deze te duiden door te argumenteren. Maar ook dat ze naar de mening van anderen kunnen luisteren en er respect voor hebben.

De gespreksvormen die we het vaakst hanteren zijn: kringgesprekken, leergesprekken, nieuwsrondes, boekenrondes en gesprekken over projectkeuze.

We staan open voor de thuistaal van de kinderen en deze mag eventueel gebruikt worden in de klas wanneer dit het leerproces van het kind bevordert. De instructietaal en algemene omgangstaal is Nederlands.

Meerwaarde voor de kinderen

- De kinderen leren hun mening verwoorden en argumenten naar voor brengen om die mening te staven.
- De kinderen luisteren naar de mening van een ander. Ze respecteren de argumenten van de ander en kunnen die bijtreeden, maar durven ze ook weerleggen.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De leerkracht weet wat er bij de kinderen leeft.
- De leerkracht organiseert gesprekken en maakt duidelijke afspraken om het luisteren en argumenteren bij de kinderen te stimuleren.
- De leerkracht staat open voor de thuistaal van de kinderen en laat occasioneel gebruik van de thuistaal toe wanneer die het leerproces bevordert.

Tips voor de ouders

- Praat veel met uw kind. Luister open en eerlijk naar zijn argumenten.

2. CULTURELE OPVOEDING EN CREATIEVE ONTPLOOIING

We laten de kinderen genieten van een brede culturele opvoeding, waarbij er veel aandacht is voor de esthetische belevingswereld van elk kind en voor zijn creatieve ontwikkeling. Kunst en cultuur zijn zichtbaar, hoorbaar en voelbaar aanwezig in de school, bij de mensen die er werken en in de vele activiteiten. Het is een gegeven dat mensen met beelden, klanken, bewegingen, dramatische expressie en media willen communiceren wat ze ervaren en wat ze denken over de dingen die rondom hen gebeuren. De basis van de muzische vorming in de basisschool is communicatie. Het gaat aan de ene kant over het begrijpen van wat kunstenaars ons vertellen. Aan de andere kant gaat het om wat de toeschouwer zelf voelt, denkt, ervaart.

Verwondering, durf, geloof in het eigen kunnen, betrokkenheid bij het leren, het kunnen uiten van emoties, observatievermogen, reproductievermogen, reflectievermogen, expressievermogen, concentratie en geheugen, doorzettingsvermogen, sociale vaardigheid, creatief en probleemoplossend denken, taaldenken ...zijn allemaal aspecten die door het muzisch bezig zijn, versterkt worden.

Van kleins af aan willen we de kinderen ook bewust maken van het grote belang van kunst binnen de maatschappij. We denken samen met hen na over de rol van de kunstenaar in een wereld als de onze. We laten de kinderen ervaren dat kunst de wereld kleurt, dat kunst vreugde brengt, dat kunst kan troosten, dat kunst de ogen opent, dat kunst kan bevrijden en mensen dichterbij elkaar kan brengen.

Leerthuis De Toverberg gelooft in het gegeven dat de creatieve communicatiemiddelen BEELD, MUZIEK, DRAMA, BEWEGING, WOORD en MEDIA bijzonder sterke middelen zijn om de werkelijkheid zintuiglijk over te brengen en ze diepgaand te beleven. Daarom ook investeren we ongeveer 6 lestijden per week in de verschillende domeinen van de muzische vorming. De Toverberg kiest vooral voor de kracht van de “beeldende opvoeding”.

De verschillende domeinen die we binnen het leergebied muzische vorming willen aanbieden zijn :

Beeld: bijv. tekenen, schilderen, construeren, werken met klei, beeldhouwen, werken met zand, werken met textiel, werken met papier ...

Muziek: bijv. beluisteren, stemvorming, zingen, spelen met instrumenten, muziek creëren, muziek vastleggen ...

Drama: bijv. poppenspel, mime, theater, opera, schimmenspel ...

Beweging: bijv. lichaamsbewustzijn, ritmiek, dans, ...

Media: bijv. fotografie, film, video, internet, multimedia ...

Creatief schrijven krijgt ook zijn plaats binnen de vorming. Literatuur is immers een kunstvorm. Dit wordt in onze Leerthuis onder andere gestimuleerd via “De Toverpen”, onze jaarlijkse wedstrijd creatief schrijven voor de kinderen van het eerste tot en met het zesde leerjaar. De verhalen worden gebundeld en gepubliceerd in een mooi boekje met illustraties verzorgd door de kleuters. Dit boekje krijgt een ereplaats in ons “Leespaleis”(schoolbibliotheek).

2.1 De verschillende aspecten van het domein Beeld

In de Toverberg ligt een groot accent op het muzische leerdomein BEELD Binnen de muzische leerdomeinen leggen we zowel het accent op het zelf creëren, als op het beschouwen. Bij het zelf creëren gaan de kinderen zelf aan de slag. De eigenheid van het kind bewaren is hier een hoofddoel. Bij het beschouwen gaan de kinderen kijken, luisteren, ervaren wat zij zelf en de anderen creëerden en vervolgens daarover op een respectvolle wijze reflecteren. Er is ook bijzondere aandacht voor het leren verwoorden van wat men bij het beschouwen denkt, voelt en ervaart. Daarom krijgen de kinderen regelmatig de kans om te genieten van workshops, museumbezoek, tentoonstellingen, theatervoorstellingen, dans- en muziekvoorstellingen...

a) Beschouwen :

Beschouwen = kijken naar en reflecteren (= denken over wat we zien). We ontwikkelen bij de kinderen een manier van kijken die veel verder gaat dan “even wat zien”. We ontwikkelen het echte “beschouwen”, dat wil zeggen dat we kijken en reflecteren. We verdiepen ons in beeldende kunstenaars uit alle culturen en periodes en maken op die manier ook kennis met een waaier aan beeldende technieken. De kinderen leren vooral vertellen over wat ze bij de beschouwing ervaren en luisteren naar de ervaringen van de anderen. Ze leren op een gepaste manier hun bevindingen verwoorden en op een opbouwende manier kritisch zijn. Ze leren ook met kritiek van anderen omgaan.

b) Exploreren :

We laten de kinderen via exploratie ontdekken welke de verschillende materialen zijn waarmee we ons beeldend kunnen uitdrukken. Door speels met deze materialen om te gaan, ontdekken de kinderen spontaan de materialen en hun kenmerken. Deze activiteiten zijn niet productgericht. Kinderen leren verwoorden wat ze ervaren. Reflectie is essentieel.

c) Experimenteren :

We laten kinderen met de verschillende materialen experimenteren. Op die manier gaan ze zelf op zoek naar uitdrukkingsvormen met deze materialen, ontdekken ze bestaande technieken en kunnen ze nieuwe technieken vinden. De leerkracht is hier een coach die zorgt dat de omstandigheden aanwezig zijn om op een zinvolle manier, “doelgericht” te experimenteren: sfeer, ruimte, tijd, motivatie, begeleiding, ruimte voor overleg ... Deze activiteiten kunnen tot een product leiden, maar zijn niet per se productgericht. Het “ontdekken” is hier de hoofddoelstelling. Ook hier gaan kinderen voortdurend in communicatie met elkaar, ze verwoorden hun ontdekkingen. Ook hier is “reflectie” van groot belang.

d) Tot vorm komen :

Kinderen die met materialen geëxploreerd en geëxperimenteerd hebben, kunnen in een later stadium tot vorm komen. Ze gaan dan heel doelgericht aan de slag en creëren. Ze geven op die manier vorm aan hun eigen gevoelens en indrukken door middel van de technieken die ze hebben ontdekt of die hen werden aangereikt. Ze komen tot een “eigen” product dat ze “afwerken”.

De leerkracht is hier een begeleider, een coach die de omstandigheden schept om tot vorm te kunnen komen en de kinderen helpt daar waar het nodig is.

e) Zichzelf zijn :

De kern van elke activiteit is het gegeven dat het kind “zichzelf” mag zijn. De eigen creativiteit dient altijd voorop te staan en de begeleider kan aansturen en helpen, maar kan geenszins bepalen wat het uiteindelijke product zal zijn. Elk beeldend werk van een kind is in feite een zelfportret van dat kind. Het vrijwaren van de authenticiteit is heel belangrijk.

f) Kritische reflectie :

Kinderen worden bij elke activiteit aangemoedigd om hun eigen werk voor te stellen en om hun gevoelens te uiten bij het beschouwen van hun eigen werk en dat van medeleerlingen. Hier leren ze verwoorden wat ze voelen en leren kritisch kijken naar zichzelf en naar de anderen. Dit gebeurt steeds in een opbouwende sfeer met een bijzonder groot respect voor elkaar en voor zichzelf.

Meerwaarde voor de kinderen

- De kinderen maken kennis met kunst binnen verschillende culturen.
- De kinderen hebben respect voor diverse kunstvormen binnen diverse culturen.
- De kinderen maken kennis met diverse beeldtechnieken, dramatechnieken, bewegingsvormen en dans, muzikale uitdrukkingsvormen (instrumenten en genres) en mediavormen (film, foto, ...) door ze intens te beschouwen en erover te reflecteren.
- De kinderen krijgen de kans om zichzelf d.m.v. al deze muzische talen uit te drukken.
- De kinderen ervaren de meerwaarde van met kunst bezig zijn en ervaren dat kunst "kleur" geeft aan het leven en mensen gelukkig kan maken.
- De kinderen kunnen hun mening omtrent kunst en cultuur op een respectvolle manier verwoorden en kunnen geboeid luisteren naar de mening van anderen.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De leerkracht kan zichzelf verdiepen in diverse culturele uitdrukkingsvormen en is zelf geboeid door de kunstvormen binnen verschillende culturen en doorheen de geschiedenis.
- De leerkracht brengt de kinderen in contact met beeldtechnieken, dramatechnieken, bewegingsvormen, mediavormen, muziek, ... en belevingen zoals museumbezoek, concerten, toneel-, dans- en filmvoorstellingen, ...
- De leerkracht geeft de kinderen de kans om zichzelf binnen de diverse kunstvormen uit te drukken. Hij zorgt voor een waaier aan creatieve doe-activiteiten: beeld, drama, bewegen, muziek en media. De leerkracht geeft ruimte en kansen aan de expressieve eigenheid van elk kind en laat het kind vertellen wat het zelf ervaren heeft.

Tips aan de ouders

- Wees geboeid door wat uw kind aan cultuureducatie meekrijgt op school en sta open voor alle cultuuruitingen.
- Vul aan met uw eigen ervaringen en eigen verworvenheden.
- Wees welkom om te participeren in de projecten en ateliers die de school organiseert.

3. SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE OPVOEDING

3.1 Bouwen aan een kindvriendelijke, stevige persoonlijkheidsontwikkeling.

In onze Leerthuis gaan we ervan uit dat elk kind uniek is en zijn eigen talenten heeft. Elk kind dat naar De Toverberg komt, is er welkom en zal alle kansen krijgen om zichzelf te zijn en te participeren in het ganse gebeuren.

In de ontwikkeling van onze kinderen hebben we oog voor zowel het cognitieve, het creatieve, het sociale, ... Kortom, voor alle talenten die een kind rijk is. Door het totale kind aan te spreken, willen wij ervoor zorgen dat onze kinderen een brede waaier aan competenties bezitten als ze de school verlaten. Dat ze hun talenten kennen en overtuigd zijn van de waarde van deze talenten.

3.2 Samen leven

We voeden kinderen op in een sfeer van wederzijds begrip en tolerantie naar diversiteit in taal, huidskleur, godsdienst, cultuur en sociale status.

Er is veel aandacht voor socialiserende en coöperatieve werkvormen in onze Leerthuis. De pedagogische cultuur is er een van elkaar helpen, ondersteunen en verrijken. Wij willen de kinderen leren dat we samen de verantwoordelijkheid dragen voor de omgeving waarin we leven en allen leraars kunnen zijn voor elkaar. In de school maken we gebruik van de "Kapstokregels". Dit betekent dat we ons in onze Leerthuis slechts op 3 belangrijke regels baseren: ik ben aardig tegen groot en klein, ik ben rustig binnen in de school, ik kan voor de spullen zorgen.

Centraal in ons opvoedingsproject staan het algemeen welzijn, het welbevinden, het positief zelfbeeld en de betrokkenheid van onze leerlingen. Het is goed dat zij zich reeds op jonge leeftijd bewust zijn van het gegeven dat mensen die samen leven, elkaars vreugde en zorgen delen en elkaar nodig hebben. We leren de kinderen dat er belangrijke humane waarden en normen zijn zoals evenwaardigheid, vriendelijkheid, hulpvaardigheid, respect en beleefdheid. Omgangsvormen die het samenleven mogelijk en aangenaam maken. Tevens leren we hen ook op constructieve wijze omgaan met emoties, frustraties en conflicten. Voor veel kinderen is een teveel aan prikkels en stress binnen onze samenleving een grote hindernis om op een evenwichtige manier te functioneren. De school kan, zonder daarbij de

eigenheid van kinderen te beknotten, een klimaat van rust scheppen door een duidelijke organisatie en structuur en goede afspraken.

We willen dat de kinderen een ethische betrokkenheid en een verbondenheid met de maatschappij en alle mensen om hen heen voelen. Een betere wereld begint immers bij onszelf.

Als onderwijsinstelling vervullen we een maatschappijvormende functie. Ons schoolteam heeft dus een belangrijke voorbeeldfunctie met betrekking tot humane normen en waarden. Dit uit zich in zowel gedrag, houding, voorkomen, als taal- en stemgebruik van onze leerkrachten en begeleiders. We kunnen aan kinderen immers niet vragen wat we zelf niet doen. Als team geloven we in de mogelijkheden en de talenten van iedereen. Problemen lossen we op via een rechtstreekse, open en respectvolle dialoog. We treden altijd consequent maar tevens rustig, luisterbereid, begripvol en zonder vooroordelen op.

We willen de kinderen ook een realistisch beeld geven van de hen omringende wereld, eerst dichtbij en daarna ver over de grenzen. Een klare, open kijk op deze wereld is noodzakelijk om zich later binnen die wereld vrij te kunnen bewegen. Als we de kinderen warm willen maken voor het creëren van een betere en meer leefbare samenleving die rijk is aan kansen en respect heeft voor alle culturen, dan dienen we hen ook bijzondere zorg bij te brengen voor de onmiddellijke omgeving waarin ze leven. Het ene kan niet zonder het andere. Deze zorg voor de onmiddellijke omgeving, voor de mensen, voor de natuur en voor het leefmilieu is een voorwaarde om onze kinderen een gezonde, leefbare toekomst te geven.

We moeten kinderen tevens bewust maken van het feit dat niet iedereen op onze wereld dezelfde kansen krijgt. Dat mensen getroffen kunnen zijn door ziekte, handicap, oorlog, migratie, onrecht en sociale onrechtvaardigheid. Democratie biedt ons de meeste kansen, maar ook in dit systeem moeten we verder blijven ijveren voor meer gelijke kansen en gelijkwaardigheid voor alle mensen, ongeacht de sociaal-economische status en culturele achtergrond.

Meerwaarde voor de kinderen

- De kinderen ervaren dat mensen een verschillende culturele achtergrond of sociaal-economische status hebben, maar ze leren ook de waarde van iedereen kennen en waarderen.
- De kinderen ervaren en beseffen dat we “samen” aan een eerlijke en democratische maatschappij moeten bouwen.

- De kinderen ervaren en beseffen dat daarvoor duidelijke afspraken tussen mensen nodig zijn.
- De kinderen ervaren en beseffen dat onze leefwereld gerespecteerd moet worden en dat ze daarom zorg moeten besteden aan het milieu en de natuur.
- De kinderen worden gemotiveerd om na te denken over onrechtvaardigheid, armoede en kansarmoede, zowel hier als in het buitenland.
- Kinderen leren verantwoord omgaan met vrijheid en leren verantwoordelijkheid opnemen.
- Kinderen leren zichzelf kennen en aanvaarden. Ze leren ook omgaan met sterke emoties.
- Kinderen krijgen een positief zelfbeeld en bouwen aan hun zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

Meerwaarde voor de leerkracht

- De voorbeeldfunctie van leerkrachten en ouders en de permanente sociale vorming zorgen er voor dat elk kind betrokken en geëngageerd is om aan een rechtvaardige en respectvolle samenleving te bouwen.
- De kinderen zorgen samen met de leerkracht voor een aangenaam school- en klasklimaat.

Tips voor de ouders

- Help de school bij de sociale opvoeding en stimuleer uw kind in het aanvaarden en respecteren van andere culturen en andere sociaal-economische groepen binnen de school en daarbuiten.
- Bespreek met uw kind zijn plaats binnen de samenleving. Geloof dat uw kind echt waardevol kan zijn in wat het betekent voor anderen.
- Vervul als ouder uw voorbeeldfunctie en toon respect voor de natuur en ons leefmilieu in het algemeen.

3.3 Leerlingenraad

Maandelijks organiseren we een leerlingenraad samengesteld uit vertegenwoordigers van alle leefgroepen van de lagere school. Met een leerlingenraad bevorderen we de betrokkenheid van leerlingen bij wat er

gebeurt op onze school. Maar we bereiken er in feite meer mee, namelijk actief burgerschap. Actief burgerschap is het nemen van verantwoordelijkheid voor zaken die in het algemeen belang zijn. Kinderen leren dat je daarbij niet uitsluitend voor jezelf spreekt, maar dat je namens anderen spreekt en handelt. De leerlingen leren zich uitdrukken en bekwamen in samenwerken, overleggen, onderhandelen, vertegenwoordigen en beïnvloeden. Sociale vaardigheden worden in de praktijk geoefend. Het is belangrijk dat er op school open kan worden gepraat over positieve aspecten, ideeën en knelpunten. Door het oprichten van een leerlingenraad kunnen leerlingen samen op een democratische wijze actief participeren en meedenken over schoolse zaken. Er volgt steeds een terugkoppeling in de klas.

4. EVALUATIES EN RAPPORTEN

We evalueren om te evolueren. Elke evaluatie is in eerste instantie bedoeld om te kijken wat een kind bijgeleerd heeft en nog moet verwerven. Het is de basis van waaruit we vertrekken voor een volgende stap in het leerproces. Of het kan ook een signaal zijn dat we een stapje terug moeten zetten of een nieuwe weg moeten uitproberen om onze doelen te bereiken.

Portfolio: Vanaf de eerste kleuterklas starten de kinderen met het bijhouden van een persoonlijke portfolio, die met hen meegaat tot het einde van het 6^e leerjaar. In de kleuterschool is dit een "Trotsmap". De kleuters selecteren zelf de werkjes waar ze trots op zijn en bespreken dit met de juf. In de lagere school ontwikkelt dit zich tot een "Talentenportfolio".

Kindercontact: In de klas bespreken we, individueel of in groep, de resultaten van de evaluaties. Het is belangrijk dat de kinderen zicht hebben op hun leerproces. Samen denken we na over aandachtspunten en tips.

De ontwikkelingscirkel voor kleuters: 3 maal per jaar brengen we met dit instrument de evolutie van de ontwikkeling van al onze kleuters in kaart. De bevindingen bespreken we met de ouders tijdens het oudercontact.

Het rapport voor het lager onderwijs: het rapport is een verslag aan de ouders. In onze school maken we meer en meer gebruik van doelenrapporten, die duidelijk aangeven welke doelen een kind reeds bereikt heeft. Tevens wordt voor elk individueel kind het bereikte niveau voor wiskunde en Nederlands duidelijk omschreven. We hebben niet enkel oog voor het cognitieve aspect, maar ook voor het muzisch-creatieve, het sociaal-emotionele, de projectvaardigheden en het sportieve. We kiezen voor een positieve formulering in ons verslag, waarbij de focus ligt op de persoonlijke groei van de leerling. Daarnaast vermelden we natuurlijk ook eventuele werkpunten en voorstellen om samen de problemen aan te pakken (soms in overleg met het zorgteam). Tijdens het oudercontact worden al deze punten besproken en toegelicht.

Oudercontact: 3 maal per jaar worden alle ouders uitgenodigd voor een evaluatiebespreking over het leerproces en de ontwikkeling van hun kind(eren).

5. ZORG

Onze pedagogische visie en didactische aanpak heeft ook haar repercussies op de “brede zorg” voor de kinderen.

Ons schoolteam gaat op natuurlijke wijze om met de verschillen tussen kinderen. Dit doen we in de eerste plaats door te onderzoeken welke gaven en talenten van het kind we kunnen aanwenden om een eventueel probleem op te lossen. We kijken steeds met een positieve bril naar elk kind.

Doordat we binnen onze ontwikkelingsgerichte aanpak elk kind de kans bieden om op zijn niveau te leren, kunnen we heel veel problemen voorkomen zoals faalangst, stress en schoolmoeheid (preventie). Kinderen die wat extra hulp nodig hebben, kunnen altijd rekenen op ondersteuning door de eigen klastitularis en de SES-leerkracht (ondersteunende leerkracht).

Om onze “zorg” te realiseren, werken we met een duidelijke overlegstructuur, waarbij we alle partners op alle niveaus betrekken (intern zorgteam, zorgteam met CLB, overleg met externe hulpverleners en ouders, SES-team, stuurgroep).

We nemen het “Handelingsgericht Werken” steeds als uitgangspunt. Met HGW beogen wij de kwaliteit van ons onderwijs en de begeleiding van al onze kinderen te verbeteren. HGW is een planmatige en cyclische werkwijze waarbij we volgende uitgangspunten toepassen:

- De onderwijsbehoeften van kinderen staan centraal
- De leerkracht realiseert passend onderwijs en levert daarmee een cruciale bijdrage aan een positieve ontwikkeling van de kinderen.
- Positieve aspecten zijn van groot belang, voor zowel kind, leerkracht, school, groep en ouders.
- We werken constructief en transparant samen : samenwerking tussen leerkracht, kind, ouders, interne en externe begeleiders is noodzakelijk om een effectieve aanpak te realiseren.
- Ons handelen is doelgericht : het team formuleert korte en lange termijndoelen voor het leren, de werkhouding en het sociaal-emotioneel functioneren van alle kinderen.
- Ons handelen is op elkaar afgestemd en informatie wordt bijgehouden en uitgewisseld via een digitaal volgsysteem.
- De leerkracht doet er toe!
-

Onze leerkrachten en andere begeleiders bouwen een professionele vertrouwensrelatie met de kinderen op, waarbij we ouders als belangrijke opvoedingspartners zien.

Onze Leerthuis beschikt ook over een brugfiguur. De brugfiguur is een belangrijke schakel om het contact tussen ouders en school te stimuleren. Ouders kunnen beroep doen op de brugfiguur voor allerlei vragen en informatie.

6. ICT op school

Momenteel beschikken alle klassen in de lagere school over een digitaal schoolbord. Een digitaal bord levert je alle mogelijkheden van de computer, het internet en het schrijfbord op een groot scherm. Het digitaal bord zorgt er voor dat je makkelijk naar een filmpje, foto of geluidsfragment kan kijken om bepaalde leerstof beter uit te leggen. Het brengt de wereld binnen in de klas. Via het digitaal bord kunnen ook vlot educatieve sites met inoefenmateriaal bezocht worden. De leerlingen zijn enorm gemotiveerd als ze op het bord mogen werken. Het is de bedoeling dat niet enkel de leerkracht, maar ook de kinderen het bord actief kunnen gebruiken. Zo werk je voortdurend aan de ict-vaardigheden van de leerlingen.

Elke klas beschikt ook over een aantal computers waarop de kinderen kunnen werken. De school heeft tevens laptops en I-pads die gebruikt worden in alle klassen.

7. TOONMOMENTEN

Voor elke vakantie organiseren we een toonmoment waarop de kinderen van een klas/leefgroep aan de ouders, de andere leerlingen en de leerkrachten kunnen tonen waar ze de afgelopen weken aan gewerkt hebben. Samen met hun leerkracht kiezen ze wat ze naar voor willen brengen: beeldend werk, zang, dans, projectresultaten, teksten, muziek, drama, ...

8. LEESPALEIS

Het leespaais is een gezellige ingerichte schoolbibliotheek met een mooi aanbod aan jeugdliteratuur, waar alle klassen gebruik van kunnen maken. De kinderen kunnen er 1 maal per week tijdens de middagpauze, vrijwillig komen lezen of luisteren naar een verhaal onder begeleiding van teamleden en een vrijwilliger. De boekjes van "De Toverpen" met de teksten van onze jaarlijkse wedstrijd creatief schrijven, vind je hier ook.

9. GROENE EN AVONTUURLIJKE SPEELRUIMTE

Leerthuis De Toverberg situeert zich in een stedelijke omgeving. Om de kinderen meer kansen te bieden op “natuurlijk spelen” kiest de school bewust voor een groene en avontuurlijke speelplaats.

Een groene speelomgeving met natuurlijke materialen biedt rust. Het leidt tot meer samenspel en minder conflicten en stimuleert de motorische ontwikkeling.

Ons “Schoolparkje” staat buiten de schooluren open voor het publiek. Op die manier kunnen alle kinderen en ouders in de buurt, er in hun vrije tijd van kunnen genieten. De school werkt hiervoor samen met verschillende diensten zoals Brede School, Groendienst, Jeugddienst, ...

Voor leeruitstappen maken we ook regelmatig gebruik van andere publieke parken in onze buurt, zoals het Azaleapark en de Prettige Wildernis.

10. TER AFSLUITING

De schoolkinderen van vandaag, zijn de architecten van onze maatschappij van morgen. Laten we hen het vertrouwen in hun mogelijkheden schenken, hen aanmoedigen en hen benaderen vanuit hun rijkdom aan talenten. En dit ongeacht hun huidskleur, sociale status, geloof of nationaliteit. Samen met de ouders en alle betrokkenen gaan we als schoolteam op pad om te bouwen aan de ontwikkeling en het onderwijs van onze kinderen. Ze zijn de poort naar onze toekomst.